

II.g.2. AUS AQUÀTIQUES: INTRODUCCIÓ

II.g.2. WATERBIRDS: Introduction

Des de 1974, la secció menorquina del Grup Balear d'Ornitologia i Defensa de la Natura (G.O.B.) ha realitzat recomptes anuals de les aus aquàtiques hivernants. Al principi només es censaven els ocells de S'Albufera des Grau, però des de 1979, s'han anat prospectant cada vegada més zones humides de Menorca. A nivell ambiental, la importància de les aus aquàtiques recau en que són unes excel·lents indicadores de les condicions ecològiques i de productivitat dels diferents ecosistemes aquàtics, així com de la seva connectivitat a nivell regional i global (Gilissen et al. 2002).

La metodologia del cens es basa en recórrer un circuit predefinit entorn a les zones humides (veure mapa al final del document), comptant el número d'exemplars de cada espècie. Aquest recompte es realitza casi sempre al gener, mes en el qual l'abundància d'aus aquàtiques és màxima, donat que s'afegeixen a les poblacions sedentàries, nombrosos hivernants. És convenient, i així s'ha realitzat els últims anys, que el recompte de totes les zones humides es faci el mateix dia i hora, per evitar comptar dues vegades un mateix exemplar que s'hagi desplaçat d'una zona a una altra. Es sabut que, especialment en les zones humides del nord de l'illa, per la seva proximitat, l'intercanvi d'exemplars és freqüent. El fenomen

s'intensifica amb la presència de caçadors, excursionistes sorollosos, o qualsevol altra molèstia que puguin sofrir les aus.

A l'hora de representar les dades i per facilitar l'anàlisi posterior, algunes de les espècies apareixen agrupades en conjunts de característiques ecològiques similars, com per exemple la dieta o la salinitat de les aigües que prefereixen. Seguidament es descriuen les agrupacions fetes:

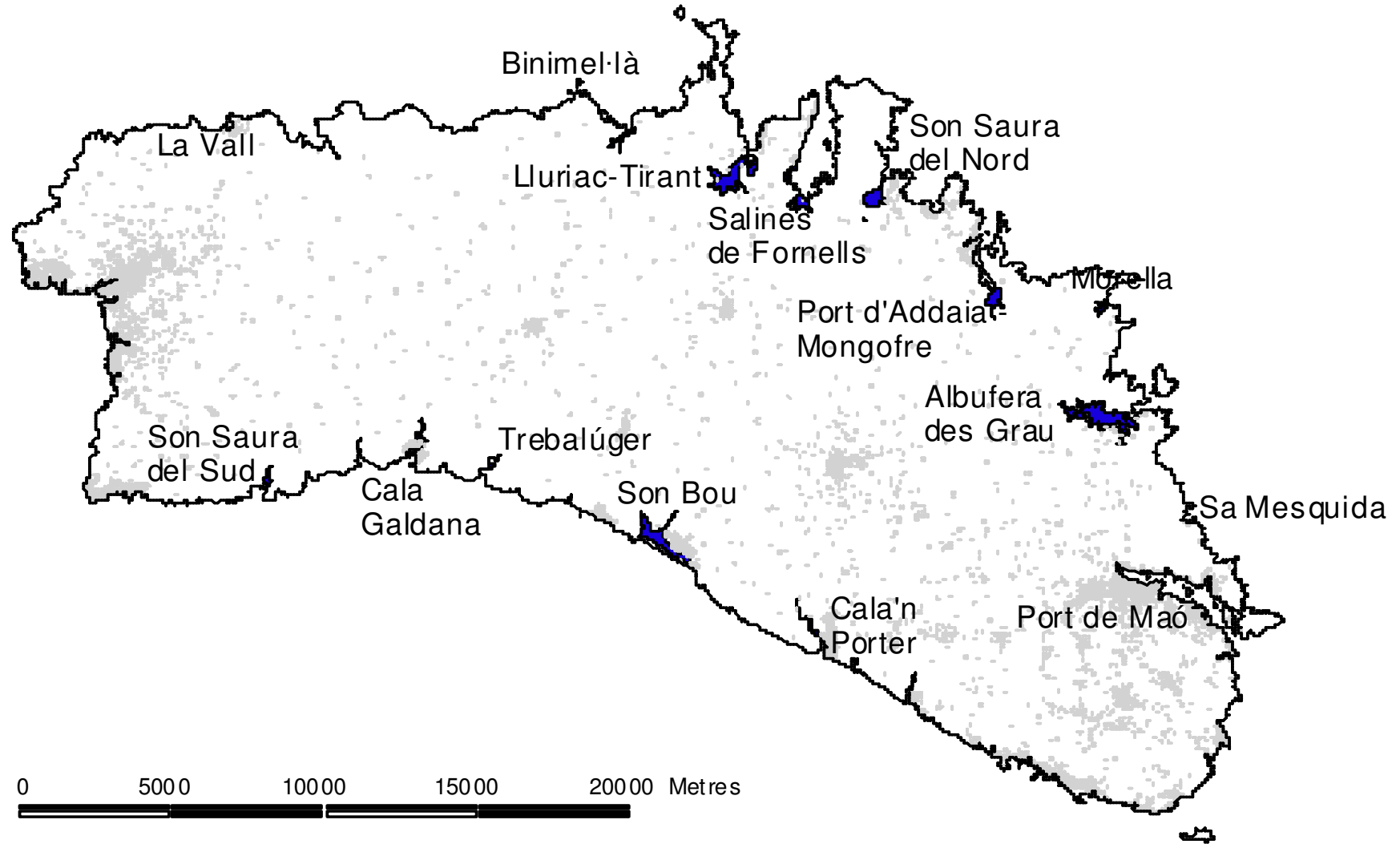
Foto 1. Cullerot (*Anas clypeata*) i soterí petit (*Tachibabtus ruficollis*)

Taula 1. Grups d'aus aquàtiques
Table 1. Waterbirds groups

Nom (Name)	Característiques (Features)	Espècies (Species)
Insectívors cabussadors <i>Diving insect-eaters</i>	Alimentació a base d'invertebrats aquàtics que capturen cabussant-se. Nidifica en llacunes i torrents, entre la bova o les salicòrnies.	<i>Tachibaptus ruficollis</i> , soterí petit
Grans ictiòfags <i>Fish-feeding birds</i>	S'alimenten fonamentalment de peixos.	<i>Phalacrocorax carbo</i> , corb marí gros; <i>Podiceps cristatus</i> , soterí gros; <i>Mergus sp</i> , ànedes peixeteres
Agrons aquàtics <i>Hérons and bitterns</i>	Alimentació a base de peixos i amfibis. Es poden trobar tant en aigües dolces com litorals.	<i>Ardea cinerea</i> , agró gris; <i>Ardea purpurea</i> , agró roig; <i>Egretta sp</i> , agrons blancs; <i>Nycticorax nycticorax</i> , orval.
Agrons poc aquàtics <i>Non aquatic herons</i>	S'alimenta dels paràsits de grans mamífers i d'altres invertebrats associats al bestiar.	<i>Bubulcus ibis</i> , esplugabous.
Anàtides de superfície <i>Surface-feeding ducks</i>	Alimentació herbívora en aigües somes. Nidifiquen a les voreres de llacunes i torrents.	<i>Anas platyrhynchos</i> , coll-blau; <i>Anas penelope</i> , xiulaire; <i>Anas sp</i> , ànedes diverses; <i>Anser sp</i> , oques.
Anàtides cabussadores <i>Diving ducks</i>	Alimentació herbívora i a base de petits invertebrats que capturen cabussant-se en aigües de mitjana profunditat.	<i>Aythya sp</i> , rabassots. <i>Netta rufina</i> , bec vermell.
Palmípedes halòfils <i>Halofitic webbed-feed</i>	Ànedes pròpies d'aigües més salades, marines o litorals.	<i>Tadorna tadorna</i> , àneda blanca; <i>Melanitta sp</i> , àneda negreta; <i>Podiceps nigricollis</i> , soterí coll-negre.
Rapinyaires <i>Raptors</i>	Constitueixen el capdamunt de la cadena tròfica de les zones humides menorquines alimentant-se de rèptils, amfibis, petits mamífers i ocells.	<i>Circus sp</i> , arpelles; <i>Pandion haliaetus</i> , àguila peixetera
Ràllides nedadores <i>Swimming rails</i>	Alimentació a base de vegetació subaquàtica o de vorera. Al contrari de les altres ràllides prefereixen nedar a caminar per les voreres.	<i>Fulica atra</i> , fotja; <i>Gallinula chloropus</i> , polla d'aigua.
Altres ràllides <i>Other rails</i>	Són ràllides més de vorera, molt "amagadisses". S'alimenten d'insectes i crustacis d'entre el fang, i també de llavors i brots vegetals a l'hivern.	<i>Rallus aquaticus</i> , rascló; <i>Porzana sp</i> , rasclots; <i>Porphyrio porphyrio</i> , gall faver.
Gavines* <i>Gulls</i>	Alimentació variada, omnívora. Aus marines que acostumen a visitar les zones humides. *En els últims anys només s'ha comptat la gavina d'hivern.	<i>Larus ridibundus</i> , gavina d'hivern; <i>L. cachinnans</i> , gavina camagrosa.
Xatrac i fumarells <i>Terns</i>	S'alimenten d'invertebrats aquàtics o petits peixos que capturen picant sobre les aigües. Són ocells més aviat marins, però també freqüenten aigües dolces.	<i>Sterna sp</i> , <i>Chlidonias sp</i> .
Limícoles de prats humits <i>Shorebirds</i>	Limícola habitual de les tanques mig embassades dels voltants de les zones humides. Menja invertebrats terrestres i alguns vegetals.	<i>Vanellus vanellus</i> , juia; <i>Pluvialis sp</i> , xirlots; <i>Lymnocyptes minimus</i> , becassineta.
Limícoles forestals <i>Forest shorebirds</i>	Limícoles de costums més forestals. S'alimenten a base de cucs, cargols, insectes i llavors.	<i>Gallinago gallinago</i> , becassina.
Limícoles d'aiguamoll <i>Wetland shorebirds</i>	Alimentació a base de petits invertebrats que troben entre el fang de les voreres de les llacunes o basses.	<i>Tringa sp</i> , cama-roges i cama-verdes; <i>Calidris sp</i> , gambussons; <i>Limosa sp</i> , cegalls; <i>Himantopus himantopus</i> , cames de jonc.
Limícoles litorals <i>Coast shorebirds</i>	Limícoles d'aigües més salades. Habituals en platges i altres litorals no rocosos. Alimentació a base de petits invertebrats que troben entre el llim i el fang de les voreres.	<i>Actitis hypoleucos</i> , xivitona; <i>Recurvirostra avosetta</i> , bec d'alena; <i>Numenius sp</i> , curleres; <i>Charadrius sp</i> ,
Altres aus aquàtiques <i>Other waterbirds</i>	Solen ser aus aquàtiques de grans dimensions que arriben a Menorca, en la majoria de casos, de forma accidental. Les seves visites són molt esporàdiques.	<i>Phoenicopterus ruber</i> , flamenc; <i>Grus grus</i> , grua; <i>Platalea leucorodia</i> , bec-planer; <i>Plegadis falcinellus</i> , ibis negre

Mapa 1. Localització de les zones humides de Menorca

Map 1. Wetlands of Minorca

Bibliografia consultada:

- ESCANDELL R., CATCHOT S., TORRENTS, F. 1997. Ocells de Menorca. GOB. Barcelona.
- GILISSEN, N., L. HAANSTRA, S. DELANY, G. BOERE & W. HAGEMEIJER. 2002. *Numbers and distribution of wintering waterbirds in the Western Palearctic and Southwest Asia in 1997, 1998 and 1999. Results from the International Waterbird Census. Wetlands International Global Series No. 11, Wageningen, The Netherlands.*
- GRUPO BALEAR DE ORNITOLOGÍA. 1985-2001. Anuari ornitològic de les Balears. GOB. Palma de Mallorca.
- LLORENTE, G. 1988. Els vertebrats de les zones humides dels Països Catalans. Ed. Pòrtic. Barcelona
- PRETUS, J. L. 1990. Inventari de les zones humides de Menorca. *Informe no publicat.*
- RAMOS, E. 1994. Els aucells de Menorca. Ed Moll. Palma de Mallorca.